Kopenhagen gaat de klimaatuitdaging aan

Eenzaam en met de rug naar ons gekeerd, zit de kleine zeemeermin op haar rots. Als wij om vijf uur 's ochtends langs haar heen de stad binnenvaren, is ze even voor ons alleen. Over een paar uur zullen hordes toeristen uit bussen en cruiseschepen gewapend met selfiesticks dringen om zichzelf met hét beeld van Kopenhagen te fotograferen. Wij komen voor een ander beeld: het toekomstbeeld van de Deense hoofdstad.

Het stadsbestuur van Kopenhagen heeft ambitieuze duurzame doelstellingen. In 2025 wil het namelijk de eerste CO_2-neutrale hoofdstad ter wereld zijn. Wij zijn benieuwd wat de stad doet om dat voor elkaar te krijgen.

Voorrang voor voetgangers, fietsers en ov

Wanneer we de jachthaven naderen, gebeurt er iets merkwaardigs. Een brug die niet op onze kaart staat, verspert ons de weg. Dan maar afmeren aan een kade tegenover het indrukwekkende operagebouw. Even later begint onze ontdekkingstocht door de stad. De brug blijkt pas enkele weken geleden geopend te zijn. Zij verbindt de west- met de oostkant van de stad en is alleen toegankelijk voor voetgangers en fietsers. Een soortgelijke brug is twee kilometer verderop gepland. Het stadsbestuur voorziet verdere groei in het fietsverkeer en stimuleert die ook. Betere infrastructuur staat daarbij centraal. Fietsen wordt zo sneller en veiliger, en dus aantrekkelijker.

Al snel kunnen we de verleiding niet weerstaan om ook op de fiets te stappen. Op elektrische deelfietsen zoeven we over *greenways*. Deze paden zijn aangelegd om forensen een snelle en veilige fietsverbinding naar het centrum te bieden. De

verkeerslichten hebben zelfs ‘groene golven’, en op sommige plaatsen zijn autorijbanen vervangen door brede fietspaden. De drukte op de wielerpaden getuigt van het succes van de aanpak. We voelen ons thuis tussen al die fietsers.

Auto uit, metro in

Emil Damgaard Grann bevestigt onze bevindingen. Hij woont in Kopenhagen en is analist bij Sustainia, een toonaangevend adviesbureau voor duurzaamheid. Enthousiast vertelt hij wat er nog meer in zijn stad gebeurt: ‘Ook uitbreiding van het openbaar vervoer heeft prioriteit. Er worden twee nieuwe metrolijnen aangelegd. Met deze verdubbeling van het aantal metrolijnen wil de stad de bewoners stimuleren vaker de auto te laten staan’. Als we later op het centrale plein van Kopenhagen een gigantische bouwput aantreffen, ervaren we hoe rigoureus deze maatregelen zijn.

Energiecentrale en windturbines in de stad

Ook een andere grote bron van CO_2-uitstoot wordt aangepakt: de verwarming. Kopenhagen zet onder andere in op biomassa en afvalverbranding als alternatief voor steenkool. De hitte die bij de verbranding vrijkomt, verwarmt bedrijven en huishoudens.

De Deense hoofdstad heeft het meest uitgebreide verwarmingsnetwerk voor de stad ter wereld. Binnenkort wordt het uitgebreid met een hypermoderne energiecentrale, het zogeheten Amager Resource Centre. Behalve het futuristische uiterlijk van de centrale, valt ook op dat er een nieuwbouwwijk naast is gebouwd. Het idee is dat de centrale onderdeel wordt van de nieuwe wijk en letterlijk en figuurlijk dicht bij de bewoner komt. Vandaar ook een skipiste op het dak!

Niet ver van hier zijn de gemeentelijke windturbines te zien. Om de inwoners warm te krijgen voor windturbines, konden zij voor de helft aandeelhouder worden. Ongeveer negenduizend inwoners hebben dit gedaan. Daarnaast kregen ze uitleg over de turbines en konden ze ervaren dat ze geen geluidsoverlast veroorzaken. Mede dankzij deze windturbines produceert Kopenhagen nu een aanzienlijk deel van haar elektriciteitsbehoefte uit windenergie. De stad verdient er ook aan en heeft plannen om nog eens honderd windturbines te plaatsen.

Mooie bijdrage of bittere noodzaak?

De klimaatambities van Kopenhagen lijken niet alleen voort te komen uit een langetermijnvisie, maar ook uit zelfbehoud. Net als veel andere grote steden in de wereld ligt Kopenhagen aan zee. Dat maakt de stad kwetsbaar voor de stijging van de zeespiegel.

Op 2 juli 2011 maakte de stad kennis met een ander en acuter gevolg van klimaatverandering: hevige regenval. In slechts twee uur viel er 150 mm regen. De riolering kon deze hoeveelheid niet aan, met grote overstromingen tot gevolg. Het openbare leven kwam tot stilstand en de schade werd geschat op ongeveer één miljard euro. Ruim 60 procent van de inwoners had waterschade.

Kort daarna werd besloten een nieuwe waterinfrastructuur aan te leggen. Het regenwater wordt nu gescheiden van de riolering als deze de capaciteit niet aankan en komt dan in opslagplaatsen of direct in zee terecht. Daarmee wil de stad voorbereid zijn op heftigere en frequentere buien als gevolg van klimaatverandering.

De haven als zwembad
Door de maatregelen is ook het water in en om Kopenhagen veel schoner geworden. Het water in de haven nodigt uit om erin te springen, zo schoon is het sinds de complete riolering is gemoderniseerd. Zwemmen wordt zelfs aangemoedigd. De stad heeft een aantal zwembaden aangelegd die worden gevoed met water uit zee. Zo heeft gericht waterbeleid de haven veranderd van vies industriegebied naar *the place to be*.

Ook een aantal straten in de binnenstad onderging een metamorfose: de wegen zijn gewijzigd van een vier- naar tweebaansweg en speeltuinen, grasvelden en bomen zijn toegevoegd. Die vangen het water op in geval van heftige regen en voorkomen dat de stad onderloopt.

Van ambitie naar daden
We zijn onder de indruk wat Kopenhagen al heeft gedaan om haar CO_2-voetafdruk te verminderen en de stad leefbaarder en duurzamer te maken. Natuurlijk valt er nog veel te verbeteren en zijn (nog) niet alle aspecten van het openbare leven verduurzaamd. Toch bewijst Kopenhagen dat het heel goed mogelijk is om als gemeente een ambitieuze klimaatdoelstelling na te streven en het beleid daarop aan te passen.

De investeringen van ruim 4 miljard euro over de periode 2012-2025 en de vastberadenheid van het stadsbestuur, maken dat de stad hard op weg is die doelstelling ook te halen. Voor de stad is dat een investering in de toekomst, een voorwaarde om de uitdagingen van klimaatverandering en toenemende bewonersaantallen aan te kunnen. En nog meer toeristen, want die zullen net als wij de Deense hoofdstad in de toekomst hopelijk ook vanwege de geslaagde klimaatinitiatieven bezoeken.